

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GRADE 11

**SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA BORARO
PUDUNGWANA 2009**

NAKO: 2½ dihora

MATSHWAO: 100

Pampiri ena e na le maqephe a 7.

DITAELO HO MOHLAHLUWA

1. Pampiri ena e arotswe dikarolo tse tharo:

KAROLO YA A: Moqoqo (50)

KAROLO YA B: Ditema tsa kgokahano tse telele. (30)

KAROLO YA C: Ditema tse kgutshwane tsa kgokahano; ditema tseo ho ka tadingwang ho itseng ho tsona/ tsa tlhahisoleseding/ tse bohuwang le tsa mefuta e fapaneng ya phatlalatso. (20)

2. Bahlahlobuwa ba lokela ho araba potso e le nngwe karolong ka nngwe.
3. Qala karolo e nngwe le e nngwe leqepheng le letjha, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
4. Tlola mola dipakeng tsa karabo e nngwe le e nngwe.
5. Ngola ka mongolo o balehang mme o makgethe.
6. Tsepamisa maikutlo haholo popong ya dipolelo le mopeleto o nepahetseng.
7. Bolelele ba ditema tse boletsweng e be:

KAROLO YA A: Moqoqo – mantswe a 400 ho isa ho 450.

KAROLO YA B: Ditema tse telele tsa kgokahano – mantswe a 180 ho isa ho a 200 (dikahare feela).

KAROLO YA C: Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane. Ditema tseo ho tsona ho ka tadingwang ho itseng/ tsa tlhahisoleseding / tse bohuwang le tsa mefuta e fapaneng ya phatlalatso – mantswe a 120 ho isa ho a 150.

KAROLO YA A

POTSO YA 1

- 1.1 Maafrika ke batho ba ratang mmino haholo. Ke batho ba binang ha ba thabile (meketeng) le ha ba hloname (mekgohlaneng/ mafung). Meropa esale e le karolo ya mmino ona wa rona, mme kajeno re bona le *divuvuzela* di kenelletse. **Ba bang ba re: diletswa tsena di etsa lerata le se nang thuso fela, ha ba bang bona ba re di bontsha botjhaba ba rona.** Wena o bona jwang?

[50]

KAPA

- 1.2 Esale Afrika Borwa e fumana tokoloho, re fumana basadi ba ikakgetse ka setotswana mesebetsing e neng e etswa ke banna fela. Ngola moqoqo tlasa sehloho sena: **Basadi ba na le bokgoni ba ho etsa mosebetsi ofe kapa ofe haholo ha ba tsepamisitse maikutlo a bona ho ona.**

[50]

KAPA**1.3 Ho bonahala boitshwaro bo hlephile makoloing a baeti (ditekesi)**

Bakganni ba tsona ha bana tshebedisanommoho le bapalami, le puo ya bona ke e hlohlongshang ditsebe. Kaofela ha rona re na le bopaki ba diketsahalo tse sa kgahliseng tse etsahetseng ditekesing. Re phethele ya hao.

[50]**KAPA****1.4 Jwalo ka ha maemo a moruo a hloabaetsa, batho ba fellwa ke mesebetsi ka tsela ya ho fokotswa, di teng ditsela tsa ho iphedisa tse jwalo ka ho kopanya matsoho le ipope le le basebetsimmoho.**

Empa batho ba bolokang ditjhelete tsena mekgatlo ha ba sa tshepahala.

Pepesa mathata a hlahelang mekgatlo ena.

[50]**KAPA****1.5 Ho lahleha ha bana ho atile, sena re se utlwa ditabeng letsatsi le tjhabang le le dikelang. Batswadi ba bonahala ba le maphathaphathe haholo hoo ba hlokang le nako ya ho tsotella bana ka ho phethahala, ba ba tshepisa batho ba sebetsang. Fana ka tharollo ya qaka ena.****[50]****MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 50**

KAROLO YA B**POTSO YA 2**

- 2.1 O mongodi wa mokgatlo wa batjha wa “Love life”, mme le ne le phatlaladitse dikgeo tsa mosebetsi. Batjha ba ile ba etsa dikopo mme ba bang ba bona ba atlehile. Ngola **lengolo la semmuso** le yang ho e mong wa batjha bao mme o mo tsebise ka katleho ya hae. [30]

KAPA

- 2.2 Batjha ba babedi, Thabo le Mpho ba menngwe lenaneong la puisano la seyalemoya (radio) moo ba hlabanang malotsana ka taba ya batjha ba ikamahanyang ka tsa marato le batho ba baholo haholo le bona. Ngola **puisano** e pakeng tsa batjha bana le motsamaisi wa lenaneo. [30]

KAPA

- 2.3 Motswalle wa hao o ile a ameha kotsing ya koloi mme a ipona a arohane le setho se seng sa mmele. O rerile ho mo etela haufinyane. Ngola **puo** eo o tlang ho e tshetleha ha o kopana le yena mme o mo tshedisa. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C**POTSO YA 3**

- 3.1 Sesotho se re: Mehlolo ke dinoha , mesenene ke batho. Ngola diketsahalo tseo o ke keng wa di lebala ka hare ho **tayari(diary)** ya hao ka tse sa tswa o hlahela mafelong ana a beke.

[20]**KAPA**

- 3.2 Haufinyane baeti ba tswang dinaheng tsa boahelani ba tla be ba tletse Afrika Borwa. Ho ba fa morolo le ho bontsha hore Afrika Borwa e malalaalaotswe, ba tla fihla ba bona ditshwantsho tse kang se ka tlase. Ngola **papatso** e felehetsang setshwantsho sena.

[20]

- 3.3 Motswalle wa hao o ne a o etetse, mme la mo phomosetsa ka bohobe ba metsi, boo a ileng a bo thabela haholo a ba a o kopa hore o mo ngolle **resepe** (recipe) ya ho pheha bohobe boo. Ngola mehato yohle le dintlha ka botlalo.

[20]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20****MATSHWAO OHLE A PAMPIRI YA ENA: 100**